

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

KRAJOWY OŚRODEK
WSPARCIA ROLNICTWA

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
46

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

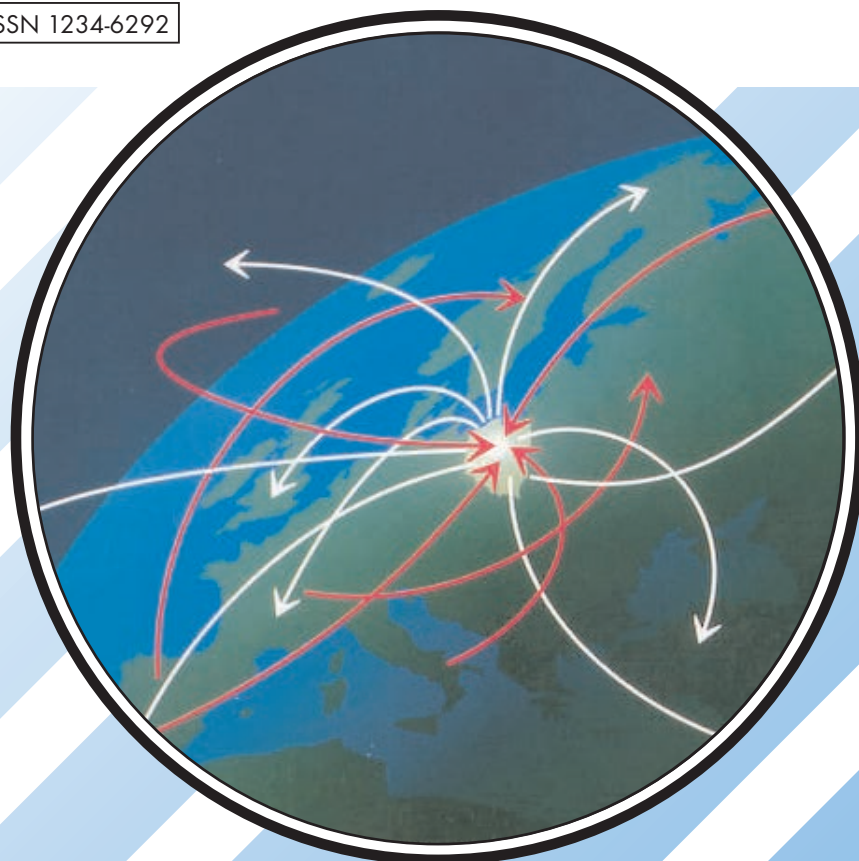
P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Piotr Szajner

WRZESIEŃ 2017

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Piotr Szajner (redaktor naczelny)
Krystyna Świetlik (sekretarz redakcji)
Marian Borek
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Jarosław Ołowski
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz., Ark. wyd. 8,82

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, IERiGŻ-PIB</i>	7
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	17
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, IERiGŻ-PIB</i>	17
2. Produkty roślin oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył, IERiGŻ-PIB</i>	23
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner, IERiGŻ-PIB</i>	29
4. Ziemniaki, przetwory ziemniaczane i produkty skrobiowe <i>mgr Wiesław Dzwonkowski, IERiGŻ-PIB</i>	32
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała, IERiGŻ-PIB</i>	37
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała, IERiGŻ-PIB</i>	41
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner, IERiGŻ-PIB</i>	45
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	49
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	51
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	55
11. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko, IERiGŻ-PIB</i>	58
12. Wyroby alkoholowe <i>dr inż. Magdalena Bodył, IERiGŻ-PIB</i>	63
13. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski, IERiGŻ-PIB</i>	67
14. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski, IERiGŻ-PIB</i>	69
Aneks	73

W pierwszej połowie 2017 r. wpływy z eksportu ogółem wyniosły 99,1 mld EUR, a wydatki na import ogółem 98,2 mld EUR*. W porównaniu z analogicznym okresem 2016 r., wartość eksportu wzrosła o 8,4%, a importu o 10,9%. W wyniku tego, dodatnie saldo zmalało o blisko 70% do 0,97 mld EUR.

W 2016 r. w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi import rósł szybciej niż eksport, skutkiem czego zmalała nadwyżka w obrotach. Według ostatecznych danych w 2016 r. wartość polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych wyniosła 24,3 mld EUR i była o 1,9% większa niż w 2016 r. Wydatki na import zwiększyły się o 7,6% do 17,3 mld EUR. Dodatni bilans obrotów wyniósł 7,0 mld EUR i był o 10,0% mniejszy niż w 2015 r.

W pierwszej połowie 2017 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r., dynamika eksportu rolno-spożywczego wyraźnie wzrosła. Jego wartość osiągnęła 12,8 mld EUR i była o 9,6% większa niż przed rokiem. Wartość importu rolno-spożywczego wzrosła o 10,6% do 9,2 mld EUR. W ujęciu bezwzględnym wzrost eksportu był jednak większy niż importu i nadwyżka zwiększyła się z 3,4 do 3,6 mld EUR.

Poprawa wyników odzwierciedlała stabilną sytuację rynkową w drugiej połowie 2016 r., kiedy po dobrych zbiorach produktów roślinnych na wielu rynkach zwiększyły się nadwyżki podaży nad popytem. Miało to miejsce również na rynku trzody chlewnej. Ponadto korzystny wpływ na polski eksport miała poprawa koniunktury na światowych rynkach produktów mleczarskich i cukru (wzrost popytu). Rozwój eksportu hamowały ograniczenia administracyjno-prawne (rosyjskie embargo) oraz weterynaryjne (zakaz wprowadzony w związku z afrykańskim pomorem świń). Umocnienie

krajowej waluty wobec euro spowodowało spadek dynamiki obrotów wyrażonej w złotych (wzrost eksportu rolno-spożywczego o 8,5%, a importu o 9,6%).

Dodatnie saldo w handlu żywnością ma bardzo duże znaczenie w bilansie polskiego handlu zagranicznego. W I połowie 2017 r. udział eksportu rolno-spożywczego w eksporcie ogółem minimalnie wzrósł (o 0,2 pkt. proc. do 13,0%), a importu pozostał bez zmian (9,4%).

Poprzez zagospodarowanie nadwyżek, wymiana handlowa korzystnie oddziałuje na koniunkturę w rolnictwie i wielu branżach przemysłu rolno-spożywczego. Eksport produktów rolno-spożywczych jest bardzo ważnym kanałem zbytu krajowych produktów spożywczych oraz poważnym źródłem wpływów krajowego przemysłu spożywczego, co jest szczególnie widoczne w sytuacjach kryzysowych (rosyjskie embargo, restrykcje związane z ASF). W 2016 r. 40,6% wartości sprzedaży tego sektora pochodziło z transakcji eksportowych, wobec dwudziestu kilku procent przed sześcioma laty i zaledwie kilkunastu procent w okresie poprzedzającym wejście do UE.

W 2017 r. wartość eksportu żywności przekroczy 26 mld EUR i w porównaniu z 2003 r., tj. rokiem poprzedzającym akcesję, zwiększy się ponad 5,5-krotnie. Tak korzystne zmiany wynikają m.in. z napływu funduszy unijnych i bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Łączny transfer środków do sektora gospodarki żywnościowej w ramach WPR, od początku członkostwa w UE wyniósł ponad 47,5 mld EUR. Pozwoliło to na wydatne przyspieszenie procesu rozbudowy i modernizacji gospodarki żywnościowej.

W pierwszej połowie 2017 r. nastąpił wzrost obrotów handlu zagranicznego ze wszystkimi grupami państw. Dynamicznie wzrosła sprzedaż na rynki pozostałych państw rozwiniętych (oprócz

UE i EFTA), krajów rozwijających się oraz na Bałkany. W imporcie największy wzrost nastąpił w obrotach z małymi partnerami handlowymi – WNP i krajami bałkańskimi. Dość duża była także dynamika importu z UE.

Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi partnerami handlowymi były, skupiające około trzy czwarte obrotów, kraje UE. W eksporcie jej znaczenie jednak zmalało na rzecz pozostałych krajów rozwiniętych i krajów rozwijających się. Natomiast po stronie importu kraje rozwijające się straciły na znaczeniu na rzecz UE. Rosyjskie embargo skutkowało nasileniem działań mających na celu wzmocnienie pozycji na dotychczasowych rynkach zbytu oraz przede wszystkim poszukiwanie nowych rynków (dywersyfikacja sprzedaży). W pierwszej połowie 2017 r. poprawiły się wyniki handlu z większością ugrupowań (z wyjątkiem EFTA), ale skala tych zmian była niewielka.

W handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi dominują produkty przetworzone. W pierwszej połowie 2017 r. wpływy z ich sprzedaży stanowiły 85,3% wartości eksportu sektora żywnościowego, wobec 83,2% w pierwszej połowie 2016 r. Ich udział w imporcie był również stosunkowo duży i w porównaniu z pierwszą połową 2016 r. wzrósł z 64,8 do 65,0%. Wartość eksportu produktów przetworzonych zwiększyła się o 12,4% do 10,9 mld EUR, a importu o 10,9% do 6,0 mld EUR. Nadwyżka w obrotach tymi produktami zwiększyła się o 612 mln EUR do 5,0 mld EUR. Eksport produktów rolnictwa zmalał o 4,0% do 1,8 mld EUR, a import wzrósł o 9,9% do 3,2 mld EUR. W wyniku tego, deficyt zwiększył się o 371 mln EUR do 1,3 mld EUR.

W pierwszej połowie 2017 r. największe nadwyżki zanotowano w handlu mięsem i podrobami (1,3 mld EUR). Duże nadwyżki były generowane także w handlu tytoniem i papierosami

* Obroty towarowe handlu zagranicznego ogółem i według krajów w okresie styczeń – czerwiec 2017 r., GUS, Warszawa, 11.08.2017 r., wg protokołów SAD.

(981 mln EUR), produktami mleczarskimi (322 mln EUR), przetworami owocowymi (547 mln EUR), wyrobami cukierniczymi (471 mln EUR), przetworami mięsnymi (447 mln EUR), przetworami zbożowymi (364 mln EUR), oraz zbożami (240 mln EUR). Największy deficyt wystąpił w handlu śrutami i makuchami (410 mln EUR), świeżymi owocami (381 mln EUR), żywymi zwierzętami (310 mln EUR), kawą, herbatą i kakao (281 mln EUR), świeżymi warzywami (266 mln EUR) oraz olejami (261 mln EUR).

W pierwszej połowie 2017 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r., dynamicznie wzrósł eksport produktów zwierzęcych (o 14,0% do 5,0 mld EUR), na co przede wszystkim złożył się wzrost wywozu produktów mleczarskich (o ponad 40%). Zwiększył się także eksport pozostałych produktów z tej grupy, z wyjątkiem żywych zwierząt. Eksport produktów roślinnych wyniósł 6,9 mld EUR i był o 4,8% większy niż w pierwszej połowie 2016 r. Zwiększył

się także wywóz grzybów i przetworów grzybowych oraz wód i napojów bezalkoholowych. Spadek zanotowano w eksporcie oleistych, kawy, herbaty i kakao, owoców i przetworów owocowych oraz alkoholi.

W drugiej połowie 2017 r. i w pierwszej połowie 2018 r., głównymi czynnikami, które będą miały decydujący wpływ na eksport produktów rolno-spożywczych będą: powolna poprawa sytuacji gospodarczej u głównych partnerów handlowych Polski, poprawa relacji popytu do podaży w krajach importerskich i w UE, restrykcje w handlu wprowadzone przez Rosję oraz ograniczenia związane z afrykańskim pomorem świń, a także zmiany cen na światowych rynkach (wzrost w stosunku do poprzedniego roku cen produktów mleczarskich, mięsa, oleistych i spadek cen cukru). Duże znaczenie w tym względzie będzie miała sytuacja na krajowych rynkach, a w szczególności wzrost nadwyżek na rynkach produktów zwierzęcych oraz większości produktów roślinnych (z wyj.

owoców i warzyw). Korzystnie na eksport będzie oddziaływać konkurencyjność polskich produktów na rynkach docelowych powodowana przez przewagi cenowo-kosztowe jak również korzystny kurs wymiany złotego do euro i dolara USA.

W 2017 r. wpływ z eksportu mogą zwiększyć się o 8,0% do 26,3 mld EUR. W nieco mniejszym stopniu wzrosną wydatki na import (o 5,9% do 18,3 mld EUR). Nadwyżka w handlu produktami rolno-spożywczymi jest szacowana na 8,0 mld EUR, wobec 7,0 mld EUR w 2016 r.

Przewiduje się, że wartość eksportu produktów rolno-spożywczych ogółem w pierwszej połowie 2018 r. może osiągnąć około 13,5 mld EUR i być o 5,2% większa od wartości z pierwszej połowy 2017 r. Wydatki na import wzrosną o 1,0% do 9,3 mld EUR. Nadwyżka obrotów może ukształtować się na poziomie 4,2 mld EUR, wobec 3,6 mld EUR w analogicznym okresie 2017 r.

SUMMARY

In the first half of 2017, the total export revenues amounted to EUR 99.1 billion and the total import expenses – EUR 98.2 billion*. When compared to the same period in 2016, the export value increased by 8.4%, and the import value by 10.9%. Consequently, the positive balance decreased by nearly 70%, to EUR 0.97 billion.

In 2016, in foreign trade in agri-food products the import grew faster than the export, consequently, the surplus in turnover decreased. According to the final data, in 2016 the value of the Polish export of agri-food products amounted to EUR 24.3 billion and was by 1.9% higher than in 2015. The import expenses increased by 7.6% to EUR 17.3 billion. The positive balance of turnover amounted to

EUR 7.0 billion and was by 10.0% lower than in 2015.

In the first half of 2017, when compared to the same period in 2016, the growth rate of export clearly increased. Its value reached EUR 12.8 billion and was by 9.6% higher than the year before. The import value increased by 10.6% to EUR 9.2 billion. In absolute terms, the increase in the export was, however, higher than that in the import and surplus increased from EUR 3.4 to 3.6 billion.

The improved results reflected the stable market situation in the second half of 2016, when after good harvests of plant products the surplus of supply over demand increased in many markets. This was also the case in the pig market. In addition, the improved economic situation in the global markets in dairy products and sugar (increased demand) also had a positive impact on the Polish export.

The development of export was inhibited by administrative and legal restrictions (Russian embargo) as well as by veterinary restrictions (prohibition introduced in connection with African swine fever). The strengthening of the national currency against the Euro resulted in a decline in the growth rate of turnover expressed in PLN (increase in the agri-food export by 8.5%, and in the import by 9.6%).

The positive balance of trade in food is vital in the balance of Polish foreign trade. In 2017, the share of the agri-food export in the total export slightly increased (by 0.2% to 13.0%), and that of the import remained unchanged (9.4%).

Owing to management of surpluses, trade has a positive impact on the economic situation in agriculture and in many sectors of the agri-food industry. The export of agri-food products is a very important sales channel for domestic

* Trade turnover of total foreign trade and by countries in the period of January-June 2017, CSO, Warsaw, 11.08.2017, according to SAD declarations.

food products and a major source of revenues of the domestic food industry, which is particularly visible in crisis situations (Russian embargo, ASF-related restrictions). In 2016, 40.6% of the sales value of that sector came from export transactions, when compared to twenty-several percent six years ago and just several percent in the period preceding the accession to the EU.

In 2017, the food export value will exceed EUR 26 billion and when compared to 2003, i.e. the year preceding the accession, it will increase by more than 5.5 times. These positive changes result from, inter alia, the inflow of EU funds and foreign direct investment. The total transfer of funds to the food economy sector under the CAP, since the accession to the EU, has amounted to more than EUR 47.5 billion. This enabled the considerable acceleration in the process of expansion and modernisation of the food economy, which is particularly important, as foreign trade in agri-food products is increasingly dominated by processed products. The revenues from their sales already exceed 58% of the export value of the food sector.

In the first half of 2017, there was an increase in foreign trade with all groups of countries. The sale to the markets of other developed countries (in addition to the EU and EFTA), developing countries and the Balkans has grown dynamically. In the import, the largest growth was recorded in trade with small trading partners – the CIS and Balkan countries. The growth rate of the import from the EU was also quite high.

As in previous years, major trading partners were the EU countries, in which about ¾ of trade are concentrated. In the export, however, their importance declined to the benefit of other developed countries and developing countries. On the other hand, in case of import, the developing countries lost their importance to the benefit of the EU. The Russian embargo resulted in more intense actions to strengthen the position in the existing

outlet markets and, above all, to seek new markets (sales diversification). In the first half of 2017, the trading results with most groups (excluding EFTA) improved, but the scale of those changes was small.

Foreign trade in agri-food products is dominated by processed products. In the first half of 2017, the revenues from their sales accounted for 85.3% of the export value of the food sector, when compared to 83.2% in the first half of 2016. Their share in the import was also relatively high and in comparison with the first half of 2016 it increased from 64.8 to 65.0%. The export value of processed products increased by 12.4% to EUR 10.9 billion and the import value from 10.9% to EUR 6.0 billion. The surplus in trade in these products increased by EUR 612 million to EUR 5.0 billion. The export of agricultural products decreased by 4.0% to EUR 1.8 billion, and the import increased by 9.9% to EUR 3.2 billion. As a consequence, the deficit increased by EUR 371 million to EUR 1.3 billion.

In the first half of 2017, the highest surplus was recorded in trade in meat and offal (EUR 1.3 billion). The high surplus was generated also in trade in tobacco and cigarettes (EUR 981 million), dairy products (EUR 322 million), processed fruit (EUR 547 million), confectionery (EUR 471 million), meat preparations (EUR 447 million), cereal preparations (EUR 364 million), and cereals (EUR 240 million). The biggest deficit was recorded in trade in meals and oilcakes (EUR 410 million), fresh fruit (EUR 381 million), live animals (EUR 310 million), coffee, tea and cocoa (EUR 281 million), fresh vegetables (EUR 266 million) and oils (EUR 261 million).

In the first half of 2017, when compared to the same period in 2016, the export of animal products increased dynamically (by 14.0% to EUR 5.0 billion), which resulted mainly from the increased export of dairy products (by more than 40%). The export of other products of this group also increased, except for live

animals. The export of plant products amounted to EUR 6.9 billion and was by 4.8% higher than in the first half of 2016. The export of mushrooms and mushroom products as well as of water and non-alcoholic beverages also increased. The decline was recorded in the export of oilseeds, coffee, tea and cocoa, fruit and processed fruit and alcohol.

In the second half of 2017 and in the first half of 2018, the main factors that will have a decisive impact on the export of agri-food products will be: slow improvement in the economic situation of major trading partners of Poland; improved demand-supply ratio in the importing countries and in the EU; trade restrictions introduced by Russia and African swine fever-related restrictions, and; changes of prices in the global markets (rise in prices of dairy products, meat, oilseeds and decline in prices of sugar, in relation to the previous year). Of great importance in that regard will be the situation in the domestic markets, and in particular the increased surplus in the markets in animal products and most plant products (exclusive of fruit and vegetables). The export will be positively affected by the competitiveness of Polish products in the target markets resulting from the price and cost advantages and from the positive PLN/EUR and PLN/USD exchange rate.

Throughout 2017, the export revenues may increase by 7.3% to EUR 26.1 billion. The import expenses will increase slightly less (by 5.9% to EUR 18.3 billion). The surplus in trade in agri-food products is estimated at EUR 7.8 billion in relation to EUR 7.0 billion in 2016.

It is envisaged that the export value of agri-food products in the first half of 2018 can achieve the value of about EUR 13.2 billion and be nearly by 3.0% higher than the value from the first half of 2017. The import expenses will rise by 1% to EUR 9.2 billion. The surplus in trade may be at the level of EUR 3.9 billion, when compared to EUR 3.6 billion in the same period of 2017.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek pasz (39) • wrzesień 2017,
2. Rynek drobiu i jaj (52) • październik 2017,
3. Rynek zbóż (53) • październik 2017,
4. Rynek ryb (27) • październik 2017,
5. Rynek mięsa (53) • październik 2017,
6. Rynek rzepaku (51) • listopad 2017,
7. Rynek ziemniaka (44) • listopad 2017,
8. Popyt na żywność (18) • listopad 2017,
9. Rynek wyrobów alkoholowych (5) • listopad 2017,
10. Rynek owoców i warzyw (51) • grudzień 2017,
11. Rynek cukru (45) • kwiecień 2018,
12. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (47) • kwiecień 2018,
13. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (45) • kwiecień 2018,
14. Rynek mleka (54) • maj 2018.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2017 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2016 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>